

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Sol, i de dol

LLOSA

Camine pel Racó del Duc. Porte a la mà el llibre del Grup d'Estudis Medio-Ambientals de la Safor (GEMAS) i vaig seguint les parades indicades. És una obra dedicada exclusivament a descriure el tram del riu Serpis entre Vilafranca i l'Orxa, aquella dotzena de quilòmetres de natura bellíssima, de vegetació mediterrània i de geologies indòmites. He arribat a l'inici del trajecte una mica fastiguejat per la pedrera indecent que hi ha a Vilallonga, i que a poc a poc es va menjant la muntanya del Circ de la Safor. És una llarga batalla perduda, una lluita tristament perduda, una agror i un desil·lusió definitivament instal·lades al cor dels ecologistes, que han vist com totes les denúncies, les accions, han quedat en no-res, i com aquell monstre ha continuat creixent, deformant per sempre més la muntanya.

Però camine pel Racó del Duc i vull oblidar aquella pedrera... Una herbeta de la sang m'acull amb les floretes blaves, púrpures, d'una bellesa exquisida. Creix a la vora del camí, d'un camí de terra massa transitat per automòbils, però que n'hi ha, n'hi ha, que volen asfaltar. Tot i la pols del camí, aquella herbeta de la sang fa unes flors que no em cansa de mirar, unes flors delicadíssimes, que contrasten amb l'aspecte una mica desballestat de la mata. En

aquest punt, un cartell indica la vegetació i la fauna que hi és possible de descobrir: són uns vells cartells que s'hi varen instal·lar poc abans que l'administració es desdiguera de declarar tota la zona Parc Natural. Són uns cartells que parlen, doncs, no sols de la natura, sinó també de la pusil·lanimitat dels nostres governants, que finalment cediren a la pressió d'uns pocs propietaris contra l'interès de tothom.

Tant se val, camine per aquell paratge i intente de no mirar els cartells. Ara he descobert un rodal a vessar de frares cugots, que engravenen unes sorprenents inflorescències, aquells apagallums tan singulars. Ben a prop s'hi troben falgueres, i una heura de tronc monumental que s'aferra a la muntanya, i una ginesta florida, i uns baladres amb els fruits a vessar de llavors piloses de color safrà... I en un meandre abandonat, un meandre que m'indica la guia del GEMAS, examine un petit clap de roldors, que els pastors també anomenen emborratxacabres, perquè fan uns fruits que produeixen una immediata embriaguesa en el ramat. El paisatge és impressionant: el riu ha excavat un caixer entre les muntanyes calcàries i els aspres cingles que fan xiular els vents rivalitzen amb les aigües que llisquen i fressegen i espillegen entre rocs i còdols.

I allà encimbellat descobreix la silueta inconfusible de la merla blava, o com a mi més m'agrada d'anomenar-la, del solitari. És un ocell d'un blau metàl·lic enlluernador, que acostuma a guaitar des del punt més alt dels espadats. De tant en tant alça el vol i es torna a posar una mica més enllà, amb un gest adust i una mica superb, després d'haver ataïllat el seu territori. Vaig intentar d'acostar-me a aquells espadats, però el tancat d'un hort de tarongers m'ho va impedir; de sobte vaig recordar una nota que figurava en la guia del GEMAS: "una de les parades que constituïen l'itinerari, ha estat transformada (arrancant-ne tots els garrofers i amb un gran moviment de terra) en uns bancals que són de tarongers. Fa poc brollà un xalet, que era el que es presumia". Vaig alçar la vista i, efectivament, vaig descobrir-hi un xalet, un xalet que mirava d'una manera privilegiada cap aquells cingles als quals jo no podia arribar.

Ara sé que aquella casa i aquells tarongers són d'un metge, que els ecologistes denominen el Tio Merdós, una d'aquestes persones, tan freqüents a hores d'ara, que no saben què fer-ne, dels diners "negres", i els netegen transformant les muntanyes, arrancant-ne impunement garroferes centenàries i plantant-hi tarongers. I ara també sé que el que ataïllava aquell solitari inquiet era com aquelles valls del Serpis anaven caient en mans de gent sense escrúpols, al davant del silenci, la incompetència i l'aquiescència dels nostres governants.

A poc a poc vaig tornar. Unes tonalitats de coure vermellós en els cingles de la Garrofera convidaven al silenci. Vaig mirar enrere: el solitari guaitava enquimerat des de la seua talaia. Sol, i de dol.